

Sygn. akt III AUa 707/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SA Daria Stanek (spr.) SA Alicja Podlewska
Protokolant:	stażysta Anna Kowalewska

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji J. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 grudnia 2015 r., sygn. akt VIII U 701/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 707/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 marca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że ubezpieczony J. T. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 1 stycznia 2002 roku do 31 grudnia 2008 roku stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, za okres od 1 stycznia 2009 roku podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż

60% kwoty prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek od 1 stycznia 2002 roku.

Decyzją z 10 kwietnia 2012 roku pozwany sprostował ww. decyzję poprzez ustalenie, iż okres prowadzenia działalności gospodarczej podlegający obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przyjęto do 29 lutego 2012 roku.

W odwołaniu, potraktowanym jako odwołanie od ww. obydwu decyzji, ubezpieczony J. T. domagał się jej zmiany poprzez stwierdzenie, że podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia podjęcia działalności gospodarczej. Przyznał,

iż prowadził działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji z 11 kwietnia 1996 roku, jednakże 29 lutego 2012 roku zawiesił jej wykonywanie. Dnia 26 maja 1994 roku zawarł umowę o pracę na czas nieokreślony ze (...) Sp. z o.o. w S.. Decyzją

z 9 września 1996 roku pozwany orzekł, iż nie podlega on ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, bowiem jest objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy o pracę z 26 maja 1994 roku. Dnia 10 stycznia 1998 roku powód zawarł z ww. spółką kolejną umowę o pracę. Pozwany decyzją z 21 grudnia 1998 roku orzekł, iż nie podlega on ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w spółce. Dnia 1 czerwca 1999 roku Sąd Okręgowy oddalił jego odwołanie od tej decyzji. Zdaniem ubezpieczonego, podlega on ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 czerwca 1999 roku.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w wydanych decyzjach.

Na rozprawie 27 lutego 2013 roku ubezpieczony sprecyzował żądanie w ten sposób, iż wskazał, że wnosi o zmianę zaskarżonej decyzji z uwagi na fakt kontynuacji zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 16 grudnia 2015 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego, sygn. akt VIII U 701/12.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Dnia 26 maja 1994 roku ubezpieczony J. T. zawarł ze (...) Sp. z o.o. w S. umowę o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku dyrektora.

W dniu 12 kwietnia 1996 roku rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej. Figuruje w ewidencji podatników Urzędu Skarbowego w S. i posiada otwarty obowiązek podatkowy w podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT od stycznia 1994 roku, w zryczałtowanym podatku dochodowym od przychodów ewidencjonowanych – PPE od 17 czerwca 1996 roku oraz w podatku od towarów i usług – VAT od 17 czerwca 1996 roku.

Decyzją z 9 września 1996 roku pozwany stwierdził, iż J. T. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej, gdyż posiadał jednocześnie inny tytuł ubezpieczeń, tj. stosunek pracy ze (...) Sp. z o.o. w S..

Dnia 10 stycznia 1998 roku ubezpieczony zawarł ze (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. umowę o pracę na czas określony – do zakończenia likwidacji spółki, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku likwidatora.

Decyzją z 21 grudnia 1998 roku pozwany orzekł, iż J. T. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik od 12 stycznia 1998 roku. Decyzja ta oparta została na ujawnieniu braku cech typowych dla stosunku pracy.

Prawomocnym wyrokiem z 1 czerwca 1999 roku, sygn. akt VIII U 3257/99, Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji.

Ubezpieczony nie zgłosił się do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Od 1 marca 2012 roku ubezpieczony zawiesił wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej. W złożonym do Urzędu Skarbowego w S. zeznaniu PIT-28 za 2012 rok w pozycji „Łączna kwota przychodu” wykazał 0.

Decyzją z 12 marca 2012 roku pozwany stwierdził, że ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 stycznia 2002 roku.

Decyzją z 10 kwietnia 2012 roku pozwany sprostował ww. decyzję poprzez ustalenie, iż okres prowadzenia działalności gospodarczej podlegający obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przyjęto do 29 lutego 2012 roku.

Pozwem z 11 kwietnia 2013 roku, skierowanym przeciwko (...) Sp. z o.o.

w likwidacji w S., ubezpieczony wniósł o ustalenie istnienia stosunku pracy w okresie od 10 stycznia 1998 roku.

Wyrokiem z 29 stycznia 2015 roku, wydanym w sprawie prowadzonej pod sygn. akt VI P 316/13, Sąd Rejonowy w Gdańsku- Południe oddalił powództwo. Wskutek wniesienia przez ubezpieczonego apelacji, Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 28 sierpnia 2015 roku oddalił ją – w sprawie o sygn. akt VII Pa 78/15.

(...) Sp. z o.o. w S. zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych, z kodem tytułu ubezpieczenia 0110 00 od 31 grudnia 1998 roku. Płatnik składek 17 września 2011 roku wypełnił druk ZUS ZWPA, wskazując kod przyczyny wyrejestrowania 000 oraz datę wyrejestrowania 31 grudnia 1998 roku. Nie uiściła składek z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych, w aktach spraw

o sygn. VIII U 3257/99, VI P 316/13. Sąd zważył, że ich prawdziwość i rzetelność nie były kwestionowane przez żadną ze stron sporu, wobec czego i Sąd nie znalazł podstaw,

by odmówić im wiarygodności. Nadto, w odwołaniu od ww. decyzji oraz w toku postępowania sądowego ubezpieczony nie zaprzeczył, by w okresie od 12 kwietnia 1996 roku do 29 lutego 2012 roku nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji przytoczył, że zgodnie

z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby

z nimi współpracujące. W myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 ww. ustawy, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

W myśl art. 11 ust. 2 wymienionej ustawy, osoby te dobrowolnie podlegają na swój wniosek ubezpieczeniu chorobowemu, natomiast z uwagi na treść art. 12 ust. 1 podlegają one obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu.

Zgodnie zaś z art. 13 pkt 4 ww. ustawy, osoby prowadzące działalność pozarolniczą obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu,

na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było to, czy organ rentowy słusznie objął J. T. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 1 stycznia 2002 roku do 29 lutego 2012 roku.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż w powyższym okresie ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Sąd miał na uwadze, iż ubezpieczony nie zakwestionował faktu prowadzenia tej działalności w odwołaniu od ww. decyzji oraz w toku postępowania sądowego. Nie wykazał, by w okresie od 1 stycznia 2002 roku do 29 lutego 2012 roku był zatrudniony w ramach umowy o pracę, a w związku z tym, by mógł być objęty pracowniczym ubezpieczeniem społecznym. Jego pozew z 11 kwietnia 2013 roku, skierowany przeciwko (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S., o ustalenie

istnienia stosunku pracy w okresie od 10 stycznia 1998 roku, został prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdańsku-Południe z 29 stycznia 2015 roku, sygn. akt VI P 316/13, oddalony. Sąd Rejonowy w Gdyni ustalił, iż ubezpieczony w okresie pomiędzy 1996 roku do 2012 roku prowadził działalność gospodarczą (vide: strona 2 uzasadnienia Sądu Rejonowego w Gdyni).

Z powyższych względów Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z wyżej powołanymi przepisami, orzekł jak w wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zarzucając:

I. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z dokumentu, tj. decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 09 września 1996 r. i uznanie, że decyzja przestała obowiązywać, podczas gdy w rzeczywistości decyzja ta nigdy nie została przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych uchylona bądź zmieniona przez co zasadne jest, iż powód powoływał się na wciąż istniejącą w obrocie prawnym decyzję;

II. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 6 k.c. poprzez przerzucenie ciężaru dowodu z pozwanego na powoda poprzez uznanie, iż to powód winien wykazać przyczyny, dla których nie były opłacane składki emerytalne, rentowe oraz wypadkowe z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (...) T. J., podczas gdy to na pozwanym spoczywa ciężar dowodowy dowiedzenia, iż powód był zobowiązany do takiego działania, z uwagi na fakt, że powód ku potwierdzeniu swoich zarzutów powołuje się na wciąż obowiązującą decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 09 września 1996 r. w sprawie niepodlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że J. T. nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji oraz kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że w toku postępowania niejednokrotnie, w tym m. in. w piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2015 r. wskazywał, iż nieopłacanie przez niego składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wynika z istniejącej w obrocie prawnym decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 09 września 1996 r. o niepodleganiu ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu z uwagi na fakt, iż skarżący pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, który jest podstawowym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym. Sąd I instancji, w ocenie ubezpieczonego, nie dokonał w sposób prawidłowy oceny tegoż dowodu, bowiem dokonanie analizy dowodu ze wskazanej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych prowadziłyby do zupełnie innych wniosków, a mianowicie do uznania, że skarżący postępował zgodnie z obowiązującą go decyzją, w związku z czym nie był obowiązany do opłacania składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, gdyż podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu z innego tytułu, tj. z tytułu umowy o pracę.

Skarżący stwierdził także, że odwołując się od decyzji organu rentowego przedstawił dowód na prawidłowość swojego postępowania, którym była omawiana decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 09 września 1996 r. Nie można więc wymagać od skarżącego, aby przedstawiał coraz to kolejne dowody na poparcie swojego stanowiska, gdyż ten przez niego przedstawiony należy uznać za wystarczający dla stwierdzenia zasadności żądania skarżącego. W tym zakresie apelujący odwołał się do argumentacji przedstawionej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 2132/13 oraz w postanowieniu Sądu Najwyższego

z dnia 13 lutego 2013 r., w sprawie o sygn. akt I PK 263/12. Zdaniem ubezpieczonego w zaistniałej sytuacji ciężar dowodu powinien być przeniesiony na organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., podczas gdy w rzeczywistości Sąd ciężarem dowodu obciążył skarżącego, uznając w konsekwencji, iż nie udowodnił on swojego żądania.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji wnioskodawcy i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja J. T. nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zwiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź chylenia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie była zasadność objęcia J. T. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 1 stycznia 2002 roku do 29 lutego 2012 roku.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c.,

nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Odnosząc się na wstępie do zarzutu naruszenia art. 6 k.c. poprzez przerzucenie ciężaru dowodu z pozwanego na powoda wskutek uznania, że to powód winien wykazać przyczyny, dla których w spornym okresie nie były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne, Sąd Apelacyjny zwraca przede wszystkim uwagę, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego,

od której wniesiono odwołanie, a zatem niniejsza sprawa nie jest sprawą o składki, ale o ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jeśli natomiast chodzi

o rozkład ciężaru dowodzenia w tego typu sprawach, które podlegają reżimowi procesowemu właściwemu dla spraw cywilnych, przypomnieć wypada, że zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., Wydanie 6). Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody

dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających

dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki SN: z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76, wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r.,

I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz.12, wyroki SN: z dnia 11 lipca 2001 r., V CKN 406/00, Lex nr 52321, z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00, Lex nr 52438).

Skoro zatem w rozpoznawanej sprawie ubezpieczony domagał się ustalenia,

że od 1 stycznia 2002 roku do 29 lutego 2012 roku nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, to na nim spoczywał obowiązek wykazania braku podstaw do objęcia go tym ubezpieczeniem

we wskazanym okresie. Przytoczonych w uzasadnieniu apelacji orzeczeń nie sposób odnieść do niniejszej sprawy, albowiem zostały one wydane w zasadniczo odmiennych stanach faktycznych. Wbrew przekonaniu wnioskodawcy decyzja pozwanego z dnia 9 września

1996 r. nie przemawia za uznaniem słuszności stanowiska ubezpieczonego, o czym szczegółowo będzie mowa poniżej, a zatem brak jest podstaw do przeniesienia ciężaru dowodu na organ rentowy.

Zajmując stanowisko w przedmiocie zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 233

§ 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z dokumentu – decyzji ZUS Oddział w G. z dnia 9 września 1996 r. i uznanie, że przestała ona obowiązywać, podczas gdy nie została ona nigdy uchylona lub zmieniona, a zatem – zdaniem ubezpieczonego – wciąż istnieje w obrocie prawnym, Sąd Apelacyjny wskazuje, że zarzut ten jest całkowicie nietrafny.

Przypomnieć wypada, że decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych mają co do zasady charakter deklaratoryjny. Potwierdzają one powstałe ipso iure uprawnienia i obowiązki ubezpieczonego. Skutki materialnoprawne decyzji ZUS polegają na nieprawotwórczym ustaleniu sytuacji prawnej ubezpieczonego wynikającej z konkretyzacji norm prawa materialnego.

Odnosząc się do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy podkreślić należy,

że ubezpieczenie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej powstaje z mocy prawa. Wprawdzie w decyzjach dotyczących tej kwestii używa się niejako zwyczajowo sformułowania "obejmuje ubezpieczeniem społecznym", jednakże nie zmienia to faktu,

że ubezpieczenie to powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie prawa z chwilą ziszczenia się jego ustawowych przesłanek. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Tak więc, to nie decyzja organu rentowego powoduje powstanie tego obowiązku, a jedynie potwierdza ona ten obowiązek. Decyzja ta wydawana jest na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i nie jest decyzją kształtującą prawa i obowiązki, a jedynie decyzją potwierdzającą przebieg ubezpieczeń. Innymi słowy, o obowiązku ubezpieczenia przesądzają przepisy prawa, a nie wola ubezpieczonego lub organu rentowego (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 sierpnia 2016 r., III AUa 530/16, LEX nr 2106912).

Wobec powyższego prowadzenie przez ubezpieczonego w spornym okresie działalności gospodarczej – a faktu tego wnioskodawca nie negował (vide: wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 43 a.s.) – przesądzało o podleganiu przez niego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. J. T. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) na podstawie wpisu do ewidencji Urzędu Miasta S. nr (...) nieprzerwanie od 12 kwietnia 1996 r. do końca lutego 2012 r., kiedy to zgłosił przerwę. Wnioskodawca złożył w urzędzie skarbowym zeznania PIT-28 za lata 2000 – 2012 (z wyjątkiem roku 2009), wykazując dochód (vide: zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. z dnia 19.03.2013 r. – k. 56 a.s.).

Sąd Apelacyjny miał na względzie, że decyzją z dnia 9 września 1996 r. pozwany organ stwierdził, że J. T. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej, gdyż posiadał jednocześnie inny tytułu ubezpieczeń tj. stosunek pracy ze (...) Sp. z o.o. w S.. Odpowiadało to obowiązującej wówczas normie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (j. t. Dz. U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczeniu nie podlegały osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą, które były równocześnie pracownikami zatrudnionymi

w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo były objęte odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego

lub ubezpieczenia społecznego.

Przepis art. 9 ust. 1 - obowiązującej od dnia 1 stycznia 1999 r. - ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym na dzień 1 stycznia 2002 r. (data objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem na podstawie zaskarżonej decyzji) stanowił natomiast, iż m. in. osoby będące pracownikami, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy (...); mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1a. Zgodnie z ust. 1a ubezpieczeni wymienieni w ust. 1, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu m. in. stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1b i art. 16 ust. 10a. Jeżeli ubezpieczeni, o których mowa w ust. 1a, spełniają jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z więcej niż jednego innego tytułu, stosuje się do nich odpowiednio ust. 2 (vide: art. 9 ust. 1a ustawy). Jak natomiast stanowił ust. 2 art. 9 ustawy, osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 7.

Przytoczone powyżej przepisy nie mają jednak zastosowania w realiach niniejszej sprawy. W okresie objętym sporem J. T. nie był bowiem pracownikiem.

Przypomnieć można, że już decyzją z dnia 21 grudnia 1998 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że J. T. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik od dnia 12 stycznia 1998 r., ponieważ stosunek prawny powstały na podstawie umowy z dnia 10 stycznia 1998 r. zawartej przez wnioskodawcę ze (...) Sp. z o.o. w likwidacji nie wykazywał cech stosunku pracy. Prawomocnym wyrokiem z dnia 1 czerwca 1999 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił odwołanie ubezpieczonego od ww. decyzji.

Co więcej, na skutek pozwu ubezpieczonego przeciwko (...) Sp. z o.o. w likwidacji o ustalenie istnienia stosunku pracy w okresie od 10 stycznia 1998 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku wyrokiem z dnia 29 stycznia 2015 r. powództwo oddalił (sygn. akt VI P 316/13), a Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2015 r. oddalił apelację ubezpieczonego (sygn. akt VII Pa 78/15). Sąd Apelacyjny orzeczeniami tymi jest związany na podstawie art. 385 § 1 k.p.c.

Jedynie na marginesie powyższego Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na niekonsekwencję twierdzeń ubezpieczonego, który podnosi, iż umowa z dnia 10 stycznia 1998 r. na stanowisku likwidatora spółki kreowała stosunek pracy, nie zauważając jednak, że od umowy tej nie były odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne, co – gdyby były one należne – obciążałoby właśnie wnioskodawcę jako likwidatora.

W konsekwencji ustania stosunku pracy zaktualizował się, na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, obowiązek ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej przez J. T. działalności gospodarczej.

W tym stanie rzeczy zarówno zaskarżony wyrok Sądu I instancji, jak i poprzedzająca go decyzja organu rentowego stwierdzająca podleganie J. T. obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowymi i wypadkowemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, należy uznać za prawidłowe. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego na podstawie art. 385 k.p.c. jako niezasadną, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

W pkt 2 sentencji Sąd Apelacyjny zasądził od J. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 5.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej 85.910 zł (k. 209 a.s.), działając na podstawie o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

SSA Maciej Piankowski SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska